

**REGULERING VAN DIE
AUDITEURSPROFESSIE IN SUID-AFRIKA**

EM ODENDAAL

**REGULERING VAN DIE
AUDITEURSPROFESSIE IN SUID-AFRIKA**

deur

ELIZABETH MARGARETHA ODENDAAL

voorgelê ter gedeeltelike vervulling van die vereistes vir die

DCOM (REK)-GRAAD

in die Fakulteit Ekonomiese- en Bestuurswetenskappe

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

PROMOTOR: Prof Dr H de Jager

SEPTEMBER 2005

SUMMARY

Title: Regulation of the auditing profession in South Africa

Name: Elizabeth Margaretha Odendaal

Promotor: Prof Dr H de Jager

Department: Auditing

Degree: DCom

Financial scandals worldwide have led to an auditing profession crisis. Society has lost confidence in the profession because of a growing perception that it does not act in the public interest, but in its own interest only. The way in which the auditing profession is regulated may impact positively or negatively on the value of the audit function. Consequently there is danger that the profession may lose its very reason for existence. Conversely, the profession has an opportunity to re-invent itself, and by so doing, regain the trust of society.

The South African auditing profession, as elsewhere, has begun to recognise this situation as an opportunity to introduce changes to the regulation of the profession. These regulations are the key to society's willingness to trust the outcome of the audit process. While the current regulations are obviously flawed, it is believed that, once revised, society may regain confidence and trust in the profession and its services. To this end the Draft Auditing Profession Bill, 2004 was published in November 2004.

In this thesis the profession's regulations, including the Draft Auditing Profession Bill, 2004, are evaluated in terms of factors that are central to an effective and credible regulatory system. The burning issues involving the auditing profession are also identified in this study, and evaluated.

In comparison with changes already made in other countries, it appears that those important regulatory system factors and the key public interest issues of credibility and trust are inadequately addressed by the proposed auditing profession regulations. The fundamental reasons for this failure are the proposed composition and financing of the regulator and associated bodies. Hence, in this study a normative framework for regulating the auditing profession in South Africa is proposed in an effort to regain society's trust.

Key words:

Draft Auditing Profession Bill, 2004; Independent Regulatory Board for Auditors; Standard-Setting Board for Auditing; Standard-Setting Board for Auditor Ethics; Regulation; Regulator; Self-regulation; Public interest; Self interest; Public confidence; Assurance; Independence; Accountability.

VOORWOORD

Die wêreldwye finansiële skandale het daartoe gelei dat die gemeenskap in 'n groot mate hulle vertroue in die ouditeursprofessie verloor het as gevolg van die siening dat die professie nie in belang van die gemeenskap nie maar in eie belang optree. Die regulering van die ouditeursprofessie is 'n meganisme waardeur die gemeenskap gerusstelling kan verkry dat die professie toepaslik beheer word en daarom vertrou kan word. Die wyse waarop die ouditeursprofessie gereguleer word, het 'n positiewe of 'n negatiewe invloed op die waarde van die auditfunksie. Die gevaar bestaan dat die ouditeursprofessie nie meer 'n bestansreg het nie. Aan die ander kant het die professie die geleentheid om veranderinge aan te bring en sodoende die vertroue van die gemeenskap te herwin.

Ek hoop dat hierdie studie oor die regulering van die ouditeursprofessie waardevolle inligting sal verskaf en sal bydra dat die nodige aanpassings aan die regulering van die professie gemaak word sodat die regulering van die ouditeursprofessie in Suid-Afrika in belang van die gemeenskap sal geskied en die gemeenskap gevolglik hulle vertroue in die ouditeursprofessie sal herwin.

Aan almal wat my tydens hierdie studie met hulp, aanmoediging en morele ondersteuning bygestaan het, spreek ek my opregte dank en waardering uit. Dit is dan ook vir my aangenaam om die bystand wat ek van 'n aantal persone ontvang het om hierdie studie moontlik te maak, by name te noem.

My dank en waardering aan:

My promotor, Prof Herman de Jager, vir sy bekwame leiding en volgehoue ondersteuning.

My man, Wimpie, vir sy liefde, hulp en ondersteuning.

Wihann vir al sy liefde en begrip.

Ons hemelse Vader wat talente, krag en genade skenk.

INHOUDSOPGAWE

	Bladsy
VOORWOORD	iv
HOOFSUK 1 PROBLEEMSTELLING, METODOLOGIE, DOEL EN OORSIG VAN DIE STUDIE	
1 Inleiding	1
2 Probleemstelling	3
3 Motivering vir die studie	3
3.1 Internasionale ontwikkelinge	3
3.2 Ontwikkelinge in Suid-Afrika	5
4 Metodologie van die studie	7
5 Doel van die studie	8
6 Verklaring van begrippe	8
7 Oorsig van die studie	9
HOOFSUK 2 DIE AARD EN WESE VAN OUDITERING	
1 Inleiding	10
2 Die vraag na 'n audit	11
2.1 Definisie van 'n audit	11
2.2 Faktore wat aanleiding gee tot die vraag na 'n audit	13
2.3 Verskillende teorieë oor die vraag na 'n audit	15
2.4 Vereistes wat aan die ouditeursprofessie gestel word	19
3 Die rol van die ouditeursprofessie	24
4 Die oorsprong en ontwikkeling van die regulering van die ouditeursprofessie	27
4.1 Verenigde Koninkryk	27
4.2 Amerika	30
4.3 Suid-Afrika	32
5 Samevatting	32

HOOFSTUK 3 DIE AARD EN WESE VAN REGULERING

1	Inleiding	35
2	Die vraag na regulering	36
2.1	Definisie van regulering	36
2.2	Faktore wat aanleiding gee tot die vraag na regulering	44
2.3	Verskillende teorieë oor regulering	52
2.4	Faktore wat in 'n reguleringstelsel van belang is	57
3	Strukture vir regulering	64
4	Self-regulering	68
4.1	Die aard van self-regulering	69
4.2	Argumente ten gunste van self-regulering	71
4.3	Argumente teen self-regulering	73
4.4	Self-regulering van die ouditeursprofessie	76
5	Die rol van die regulering van die ouditeursprofessie	78
6	Samevatting	80
7	Gevolgtrekking	81

HOOFSTUK 4 KNELPUNTE RONDOM DIE OUDITEURSPROFESSIE

1	Inleiding	82
2	Knelpunte	84
2.1	Inleiding	84
2.2	Onafhanklikheid	85
2.2.1	Inleiding	85
2.2.2	Die lewering van nie-gerusstellingsdienste aan gerusstellingskliënte	87
2.2.3	Die langdurige verbintenis met dieselfde gerusstellingskliënt	102
2.2.4	Die aanstelling en vergoeding van ouditeure	110
2.2.5	Die indiensneming van voormalige gerusstellingspersoneel deur gerusstellingskliënte	119
2.3	Etiese en ouditstandaarde	122
2.3.1	Inleiding	122
2.3.2	Die stel van etiese en ouditstandaarde	122
2.3.3	Die nakoming van etiese en ouditstandaarde	123
2.3.4	Samevatting	126
2.3.5	Gevolgtrekking	127

2.4	Monitering en dissiplinerings	128
2.4.1	Inleiding	128
2.4.2	Gebrek aan voldoende optrede teen diegene wat oortree	128
2.4.3	Praktykoorsigte	132
2.4.4	Rekenpligtigheid en deursigtigheid van die monitering en dissiplinerings	133
2.4.5	Samevatting	135
2.4.6	Gevolgtrekking	136
3	Samevatting	137
4	Gevolgtrekking	141
HOOFSTUK 5 REGULERING VAN DIE OUDITEURSPROFESSIE IN SEKERE LANDE		
1	Inleiding	146
2	Regulering van die ouditeursprofessie in Ierland	149
2.1	Eertydse regulering	149
2.2	Hedendaagse regulering	150
2.3	Mate waarin aan die faktore wat in 'n reguleringstelsel van belang is, voldoen word	153
2.4	Gevolgtrekking	155
3	Regulering van die ouditeursprofessie in Engeland	157
3.1	Eertydse regulering	157
3.2	Hedendaagse regulering	159
3.3	Mate waarin aan die faktore wat in 'n reguleringstelsel van belang is, voldoen word	165
3.4	Gevolgtrekking	167
4	Regulering van die ouditeursprofessie in Amerika	169
4.1	Eertydse regulering	169
4.2	Hedendaagse regulering	170
4.3	Mate waarin aan die faktore wat in 'n reguleringstelsel van belang is, voldoen word	180
4.4	Gevolgtrekking	182
5	Regulering van die ouditeursprofessie in Australië	184
5.1	Eertydse regulering	184
5.2	Hedendaagse regulering	184
5.3	Mate waarin aan die faktore wat in 'n reguleringstelsel van belang is, voldoen word	189
5.4	Gevolgtrekking	191

6	Regulering van die ouditeursprofessie in Kanada	193
6.1	Eertydse regulering	193
6.2	Hedendaagse regulering	193
6.3	Mate waarin aan die faktore wat in 'n reguleringstelsel van belang is, voldoen word	197
6.4	Gevolgtrekking	199
7	Samevatting	201
8	Gevolgtrekking	206

HOOFSTUK 6 REGULERING VAN DIE OUDITEURSPROFESSIE IN SUID-AFRIKA

1	Inleiding	209
2	Hedendaagse regulering	209
3	Voorgestelde regulering	212
4	Mate waarin die voorgestelde regulering die knelpunte rondom die ouditeursprofessie aanspreek	221
4.1	Onafhanklikheid	221
4.2	Etiese en ouditstandaarde	238
4.3	Monitering en dissiplinerings	240
5	Mate waarin die voorgestelde regulering die aspekte wat in 'n reguleringstelsel van belang is, aanspreek	244
6	Samevatting	252
7	Gevolgtrekking	257

HOOFSTUK 7 VERGELYKING VAN REGULERINGSTELSELS, GEVOLGTREKKINGS, AANBEVELINGS EN STEL VAN 'n NORMATIEWE RAAMWERK

1	Oorsig van die studie	266
2	Vergelyking van die regulering van die ouditeursprofessie in Suid-Afrika met dié in die ander lande wat ondersoek is	269
2.1	Mate waarin die knelpunte rondom die ouditeursprofessie verwyder word	271
2.2	Mate waarin voldoen word aan die faktore wat in 'n reguleringstelsel van belang is	276

3	Gevolgtrekkings oor die voorgestelde regulering van die ouditeurs-professie in Suid-Afrika	278
4	Aspekte wat verdere navorsing verg	281
5	Aanbevelings oor die regulering van die ouditeursprofessie in Suid-Afrika	282
6	Normatiewe raamwerk vir die regulering van die ouditeursprofessie in Suid-Afrika	286
7	Slotopmerking	289
	BIBLIOGRAFIE	290